

Marian Gorynia

marian.gorynia@ue.poznan.pl www.mariangorynia.pl

<https://www.facebook.com/marian.gorynia>

<https://www.linkedin.com/in/marian-gorynia-18258a25/>

<https://twitter.com/MGorynia>

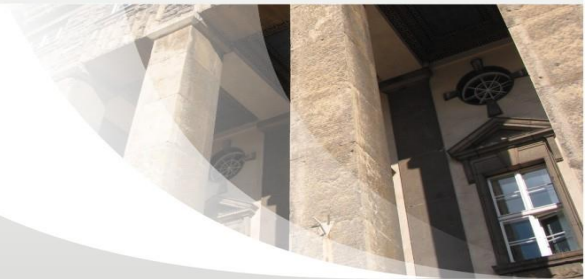
INTERNACJONALIZACJA KLASTRA – PRZYCZYNEK DO WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI?

**„Benchmarking klastrów 2020 – potencjał klastrów w
Polsce i współpraca polsko-norweska”**

26 MAJA 2021

UNIWERSYTET EKONOMICZNY
W POZNANIU

PLAN PREZENTACJI

- 1. Wprowadzenie**
- 2. Podstawowe pojęcia: firma, klaster, internacjonalizacja, konkurencyjność**
- 3. Tryptyk – klaster-internacjonalizacja-konkurencyjność**
- 4. Internacjonalizacja firmy, klastra, branży, regionu, gospodarki narodowej – szansa czy zagrożenie?**
- 5. Podsumowanie – internacjonalizacja klastra a konkurencyjność**
- 6. Wybrana literatura**

FIRMA (PRZEDSIĘBIORSTWO)

- Firma w gospodarce kapitalistycznej – największy wynalazek cywilizacyjny ludzkości odpowiedzialny za bezprecedensowy poziom dobrobytu, najważniejsza instytucja gospodarki rynkowej
- Cel firmy – maksymalizacja zysku, cel właściciela – maksymalizacja bogactwa, cel pracownika – maksymalizacja wynagrodzenia
- Firma a formy organizacji rynku – rynek doskonały, monopole, oligopole, konkurencja, kooperacja
- Osobno czy razem? – rywalizacja pomiędzy indywidualnymi firmami, sojusze strategiczne, alianse strategiczne, przymierza strategiczne, fuzje, przejęcia, grupy kapitałowe, grupy strategiczne, konsorcja, sieci, klastry, porozumienia nienazwane ad hoc
- Organizacje samorządu gospodarczego – izby przemysłowo-handlowe, stowarzyszenia branżowe, korporacje zawodowe
- Praktyki monopolistyczne – porozumienia monopolistyczne jawne i niejawne, zmowy cenowe, zmowy dotyczące podziału rynków, kontyngentowe

KLASTER

- **Anderson** – klaster to sieć przedsiębiorstw, ich klientów i dostawców materiałów, komponentów, maszyn, narzędzi, usług szkoleniowych i zasobów finansowych
- **Porter** – klaster to znajdująca się w geograficznym sąsiedztwie grupa przedsiębiorstw i powiązanych z nimi instytucji zajmujących się określoną dziedziną, połączona podobieństwami i wzajemnie się uzupełniająca
- **Ketels, Waits Mary Jo** – atrybuty klastra: bliskość geograficzna, powiązania, interakcje, liczba podmiotów (masa krytyczna), współzależność branż, orientacja eksportowa, koncentracja, szybki wzrost, specjalizacja

KLASTER

- Klaster jako forma kooperacji – istota sprowadza się do korzyści skali oraz do redukcji kosztów transakcyjnych
- Ale klaster nie jest strukturą wynikającą z altruizmu – uwaga: kooperujemy z jednymi po to, aby tym skuteczniej konkurować z innymi
- Współpraca w klastrze to przejaw kooperacji grupowej w świecie zdominowanym przez konkurencję – klaster to „wyspa kooperacji na oceanie rywalizacji”
- Koopetycja (coopetition) – forma mieszana od cooperation-competition;
- Kooperencja – forma mieszana od kooperacja i konkurencja
- Koopetycja = kooperencja?

Internacjonalizacja (przedsiębiorstwa oraz klastra)

- Pierwotna i podstawowa jest internacjonalizacja przedsiębiorstwa jako składnika klastra
- Można rozróżnić dwa następujące pojęcia: internacjonalizacja czynna (aktywna) i internacjonalizacja bierna (pasywna) przedsiębiorstwa oraz klastra
- Internacjonalizacja czynna to ekspansja zagraniczna przedsiębiorstwa lub klastra w różnych możliwych formach. Innymi słowy, jest to wychodzenie z prowadzeniem działalności gospodarczej przez firmy tworzące klastry za granicę
- Internacjonalizacja bierna oznaczałaby natomiast wchodzenie w różnorakie związki gospodarcze z partnerami zagranicznymi bez wychodzenia z działalnością gospodarczą poza granice kraju lokalizacji firm tworzących klastry
- Formy internacjonalizacji przedsiębiorstwa – eksport/import, kooperacja niekapitałowa (licencje, franczyzy, kontrakty pod klucz, kontrakty menedżerskie, koprodukcja), kooperacja kapitałowa – *joint ventures*, międzynarodowe sojusze strategiczne oraz filie własne na rynkach zagranicznych
- Dla uproszczenia przyjmujemy, że internacjonalizacja klastra odbywa się de facto w drodze internacjonalizacji firm tworzących klastry
- Możliwe pozycje firmy ze względu na internacjonalizację w klastrze – wcześniej zaczynający (niski/niski), samotny internacjonista (wysoki/niski), późno zaczynający (niski/wysoki), internacjonista w zinternacjonalizowanym otoczeniu (wysoki/wysoki)

Konkurencyjność (przedsiębiorstwa oraz klastra)

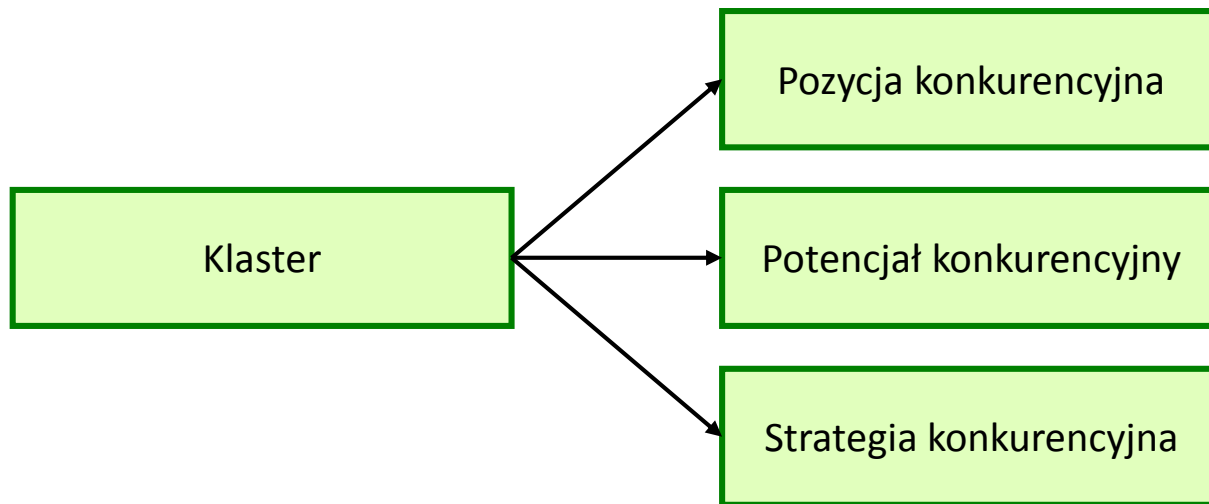
- Punktem wyjścia do dyskusji pojęcia konkurencyjności jest jej odniesienie do przedsiębiorstwa
- Konkurencyjność można opisać za pomocą trzech wymiarów:
 - Potencjał konkurencyjny – konkurencyjność zasobowa
 - Strategia konkurencyjna/instrumenty konkurowania – konkurencyjność czynnościowa, procesualna, funkcjonalna
 - Pozycja konkurencyjna – konkurencyjność wynikowa – wynik finansowy, udział w rynku
- Potencjał konkurencyjny – wszystkie zasoby wykorzystywane lub możliwe do wykorzystania przez przedsiębiorstwo (ludzkie, materialne, niematerialne, kultura, struktura, wizja strategiczna)
- Strategia konkurencyjna – zbiór instrumentów konkurowania, służący do przekuwania potencjału konkurencyjnego w pozycję konkurencyjną (jakość, cena, promocja...)
- Pozycja konkurencyjna – podstawowymi i syntetycznymi miarami pozycji konkurencyjnej każdego przedsiębiorstwa jest jego udział w rynku oraz osiągnięta sytuacja finansowa czyli de facto zysk (na dłuższą metę)
- Konkurencyjność klastra? – suma, wypadkowa, agregat konkurencyjności firm?

Schemat analityczny

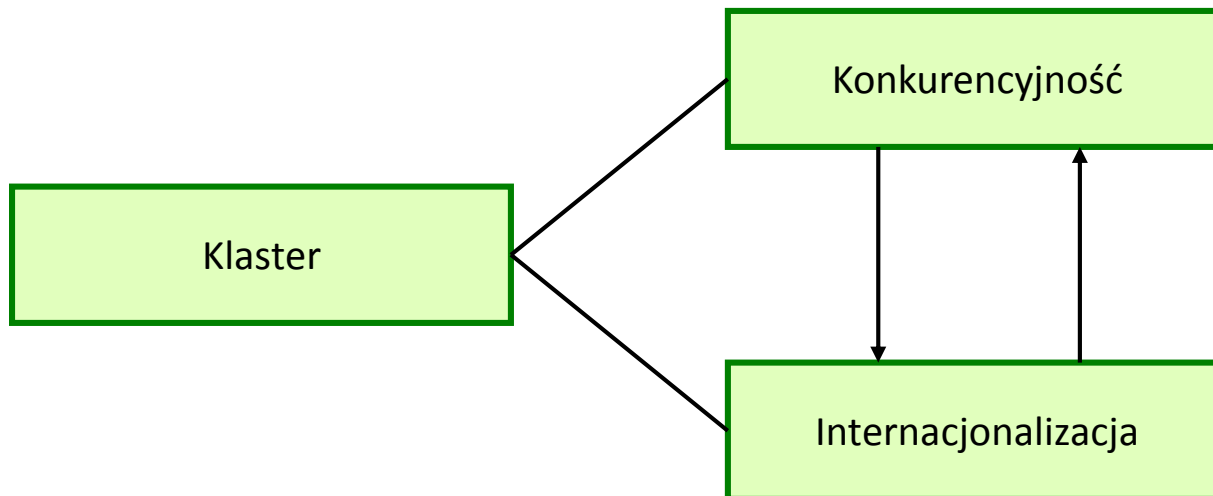
Wpływ klastra na konkurencyjność – ujęcie wyjściowe

Schemat analityczny

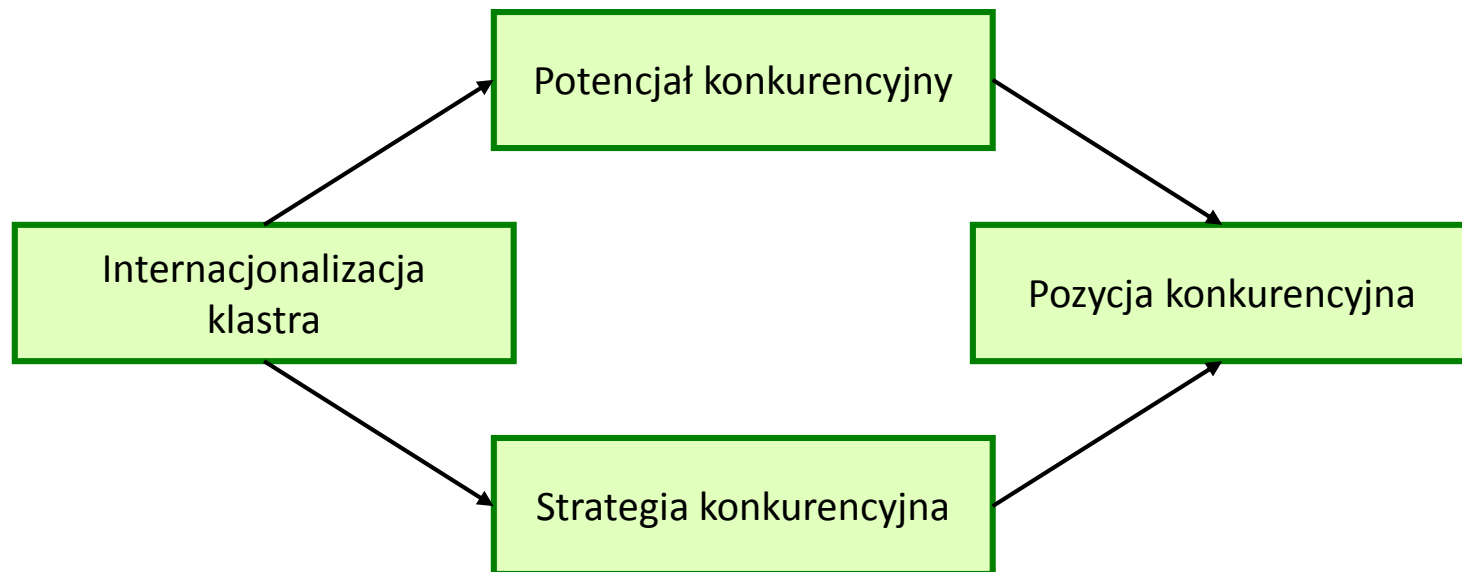
Tryptyk: klaster – konkurencyjność – internacjonalizacja

Schemat analityczny

Wpływ internacjonalizacji klastra na konkurencyjność
– ujęcie zmodyfikowane

Oddziaływanie umiędzynarodowienia klastra na konkurencyjność firm uczestników klastra

Internacjonalizacja może wzmacniać (potęgować, wzmocnić) korzyści z uczestnictwa w klastrze	Interpretacja	Wymiar/aspekt konkurencyjności
Dostęp do wyspecjalizowanych i zaawansowanych zasobów, takich jak kluczowe umiejętności i kapitał ryzyka	Podstawowe, nieskomplikowane, zwykle materialne zasoby są dostępne poprzez zakupy na rynku globalnym bądź poprzez realizowane przez firmy zagraniczne inwestycje bezpośrednie, zasoby wyspecjalizowane są zwykle niemobilne	Potencjał konkurencyjny
Dostęp do wyspecjalizowanych dostawców, usług, infrastruktury	Pozytywny wpływ na specjalizację branży, poprawa jej wydajności, wywoływanie technologicznych efektów przenikania (<i>technological spillover</i>)	Potencjał konkurencyjny

Dostęp do wymagających klientów, których potrzeby antycypują zmiany na rynku międzynarodowym	Potrzeby mogą być szybciej identyfikowane i szybciej można na nie reagować, zmiany w potrzebach klientów wywierają presję na innowacje	Strategia konkurowania
Bliskość rywali rynkowych, którzy walczą o przywództwo w branży	Czynnik wywierający presję na innowacje, w szczególności w branżach, gdzie konkurencja ma charakter niecenowy	Strategia konkurowania
Bliskość innowacyjnych branż pokrewnych, wspierających oraz powiązanych z nimi instytucji	Podobieństwa w zakresie np. technologii, umiejętności, klientów, infrastruktury, dostawców, pełnionych funkcji pozytywnie wpływają na technologiczne efekty przenikania	Potencjał konkurencyjny
Bliskość innych podmiotów powiązanych z klastrem	Pozytywny wpływ na procesy kooperacyjne, np. bliskość pozwala na lepsze zarządzanie ryzykiem związanym z innowacjami	Strategia konkurowania

Wybrana literatura

- M. Gorynia, B. Jankowska, 2008, *Klasy a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja przedsiębiorstwa*, Difin, Warszawa http://mariangorynia.pl/wp-content/uploads/Klasy_a_miedzynarodowa_konkurencyjnosc.pdf
- B. Jankowska, 2010, *Internacjonalizacja klastrów*, Gospodarka Narodowa nr 5-6 <file:///D:/user/Pobrane/Internationalization%20of.pdf>
- B. Greenhalgh (red.), 2014, *Internacjonalizacja klastrów*, PARP, Warszawa <https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/21367.pdf>
- A. Lis, E. Romanowska, 2016, *Internacjonalizacja struktur klastrowych w Polsce w świetle badań benchmarkingowych*, Zarządzanie i Finanse Journal of Management and Finance Vol. 14, No. 2/1 https://www.researchgate.net/publication/329590694_Internacjonalizacja_struktur_klastrowych_w_Polsce_w_swietle_badan_benchmarkingowych
- M. Brojakowska-Trząska, 2016, *Klasy jako instrument intensyfikacji internacjonalizacji małych i średnich przedsiębiorstw*, Marketing i Zarządzanie nr 2 (43) <https://wnus.edu.pl/miz/pl/issue/160/article/2317/>
- M. Gorynia, M. Jankowska, 2020, *Co lepsze: konkurencja czy kooperacja?*, Rzeczpospolita z dn. 17.08.2020 <https://www.rp.pl/Wywiady-i-opinie/308169940-Co-lepsze-konkurencja-czy-kooperacja.html>
- M. Gorynia, B. Jankowska, 2021, *Pandemia COVID-19 a współpraca przedsiębiorstw*, Obserwator Finansowy, 12.01.2021. <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/pandemia-covid-19-a-wspolpraca-przedsiębiorstw/>

Dziękuję za uwagę

